

Sărbătoarea Paștelui și complexul persecuției

Pastor CIPRIAN TERINTE
Biserica „Vestea Bună”, București

A trecut și Paștele, sărbătoarea pătimirii și învierii Domnului nostru Isus Hristos. În așa manieră în care am trăit această sărbătoare a fost una fără precedent pentru cei mai mulți dintre noi. Sunt conștient de asimetria acestei comparații, dar Paștele fără experiența înălțătoare a slujbei din biserică mi-a amintit de povestirile bunicului din partea mamei despre război și prizonieratul din Siberia. Aceia dintre noi ale căror vieți nu s-au intersectat cu astfel de drame istorice vom povesti, probabil, despre grozăvia Paștelui celebrat în izolare, pe vremea Pandemiei. Pe fondul acestei perspective, însă, iese la iveală unul dintre complexe funciare ale nației noastre – **complexul persecuției**. În perimetrul profesiunilor evanghelice el este potențat de capitalul de neîncredere față de autoritățile statului pe care l-am acumulat în perioada roșie a istoriei noastre recente. Și încolțește astfel în patul germinativ al sufletului evanghelic românesc această specie a complexului persecuției – **complexul persecuției religioase**. De când ne tot vesteau unii dintre predicatorii noștri, pe fondul unei apocalipse iminente, că va veni „prigoana”? Iată că s-au împlinit prezicerile lor profetice. Statul a „mârâit” anticristic prin interzicerea oficierei liturghiei în biserică, în prezența credincioșilor chiar și la sfânta sărbătoare a Paștelor. În rândurile de mai jos, vă propun o reflecție frugală asupra a trei texte nouotestamentare, pentru a vedea dacă privarea noastră de experiența liturgică pascală este o îngădire a libertății religioase și deci, o formă ușoară de persecuție religioasă. Când se poate considera biserica persecutată de puterea politică?

Romani 13.1-7

Primul dintre aceste texte este cel din **Romani 13.1-7**. Epistola către Romani a fost trimisă de apostolul Pavel în jurul anului 57, din Corint, deci, înainte ca Nero să decreteze prima persecuție oficială (și locală) împotriva creștinilor din Roma (anul 64). Așa se explică faptul că atitudinea lui Pavel față de puterea imperială este una conciliantă, chiar dacă, sporadic, mai apăreau anumite fricțiuni între autoritățile suspicioase și creștini, care au determinat, probabil, și eschivarea acestora din urmă de la plata impozitelor. Îndemnul apostolic al scriitorului sacru ca destinatarii săi să respecte autoritățile civile și să-și plătească dările are la bază un temei teologic: orice autoritate politică (*exousia*) este rânduită de Dumnezeu, de aceea dregătorii (*archontes*) devin agenți ai ordinii stabilite de Dumnezeu (Rom. 13.1), cărora li se datorează supunere. Pe cale de consecință, nesupunerea atrage după sine judecata (*krima*), prin care trebuie înțeleasă pedeapsa autorităților, nu judecata eshatologică (v. 2). Teamă de autorități este una justificată, deoarece ele îi pedepsesc doar pe făcătorii de rele, pe când cei ce fac binele sunt lăudați (v. 3). În v. 4-6 se precizează de trei ori că dregătorul (sau autoritatea poli-

tică, în general) este „slujitorul” lui Dumnezeu. Pentru aceasta sunt folosiți doi termeni din sfera conceptuală a slujirii: *diakonos* în v. 4 (două ocurențe) și *leitourgos* în v. 6. Înșă nu trebuie nicio clipă omis faptul că textul este produs de scriitorul sacru în condiții normale, când supunerea față de autorități nu afecta loialitatea creștinilor față de Hristos. Așadar, apostolul Pavel stabilește că, într-un asemenea climat, politicul trebuie să acționeze în numele Providenței, corectând mereu deviațiile provocate de libertatea umană înțeleasă și exercitată defectuos. Statul este instrumentul lui Dumnezeu de conducere a treburilor publice, un agent prin care El instaurază și menține ordinea în societatea umană. Dar, societatea civilă este marcată de imperfecțiunea inerentă condiției umane, iar instrumentul guvernării politice aparține și el cosmos-ului decadent. Scrierile profetice veterotestamentare arată că, în cazul în care exponentul puterii politice – ca agent al ordinii și dreptății divine – abuzează de prerogativele sale, atunci devine el însuși obiectul judecății divine. Dar atâta timp cât statul conduce treburile publice în interesul binelui comun, fără a împieta asupra loialității creștinului față de Domnul și Mântuitorul său, legile, ordonanțele și directivele sale sunt cu totul legitime.

Epistola 1 Petru

O altă scriere biblică în care este abordată relația creștinului cu autoritățile seculare este **Epistola 1 Petru**. Ea a fost scrisă mai târziu decât Epistola către Romani, dar nu după anul 64. Reiese destul de clar din textul scrierii că suferința destinatarilor nu era provocată de o persecuție concertată, ci era vorba mai degrabă de insulte, nedreptăți și ironii prin care creștinii erau întristați de rude, colegi de breaslă și concitadini. Cel mai probabil ei compăreau în fața magistraților, dar nu sub acuzația de aderare la creștinism, ci din cauza refuzului lor de a venera zeitățile invocate de păgâni pentru bunul mers al breslelor profesionale și al cetății. Mai concret, antichitatea greco-romană nu delimita sfera civică de cea religioasă, așa cum se întâmplă în regimurile democratice din zilele noastre. Zeii erau invocați public pentru bunăstarea și protecția cetății, preoții erau tratați ca funcționari publici, iar cetățenii responsabili erau aceia care îi venerau cum se cuvine pe zeii. Deși Platon a filosofat cu patru secole înaintea epocii despre care vorbim, ideile lui încă se bucurau de o largă răspândire în mentalul colectiv al vorbitorilor de greacă. Platon considera că dintre toate împietățile, cele mai grave sunt cele care îi ofensează pe zeii, apoi vin cele îndreptate împotriva statului și la urmă vin cele prin care erau dezonorați părinții (Legile IX.1-3; XI.11). Dacă o persoană era suspectă de împietate, se credea că ea atrage mânia zeilor cel puțin asupra colectivităților profesionale în care se integra, dacă nu chiar asupra întregului social. Unuia care comitea o

„Oricine să fie supus stăpânilor celor mai înalte; căci nu este stăpânire care să nu vină de la Dumnezeu. Și stăpânirile care sunt, au fost rânduite de Dumnezeu.”
Romani 13:1)

impietate (sacrilegiu) i se putea intenta proces. Dacă magistratul nu instrumenta în mod judicios cazul, el însuși putea fi acuzat că stârnește urgia zeilor. În schimb, dacă-i pedepsea cum se cuvine pe eretici, „cel puțin divinitățile nu vor avea cuvânt să mustre pe legiuitor” (Legile X.15).

În aceste condiții, se presupune că mulți dintre destinatarii epistolei lui Petru erau acuzați, în mod special de colegii de breaslă, că i-ar fi târât în dizgrația divinităților, consecințele urmând să se manifeste în nereușitele lor profesionale și economice.

De aceea, apostolul îi îmbărbătează pe creștini amintindu-le că și Domnul lor a fost ostracizat de compatrioții săi (1 Pet. 2.1-7), că pe traseul urmării Lui suferința nedreaptă este inevitabilă (2.18-25; 3.17-18), că este ferice de cel care, asemenea lui Isus, suferă pentru dreptate (3.14). În conduita creștinului nedreptățit nu are ce căuta răzbunarea (3.9). Când este tras la răspundere de autorități, el trebuie să răspundă „cu blândețe și respect” (3.15). Mai mult, prin trăirea lor exemplară, trebuiau infirmate toate zvonurile și acuzele răutăcioase (2.12). Nici destinatarii acestei scrieri nu sunt constrânși să-l renege pe Hristos, chiar dacă au de suferit din cauza fidelității lor față de El. De aceea, când vine vorba despre relația cu deținătorii puterii politice, sfaturile apostolice sunt: „*Fii supuși oricărei autorități omeneste, pentru Domnul: fie împăratului, ca înalt stăpânitor, fie dregătorilor, ca unii care sunt trimiși de el să-i pedepsească pe cei ce fac răul și să-i laude pe cei ce fac binele. Căci voia lui Dumnezeu este ca, făcând binele, să astupați gura oamenilor neștiutori și fără minte*” (2.13-15).

Așadar, aplicarea unor legi îi poate provoca următorului lui Hristos anumite neplăceri, dar, din perspectiva apostolului Petru, acesta nu este genul de situație în care puterea politică devine oponentul Împărăției lui Dumnezeu. Creștinul trebuie să respecte legea, chiar dacă aceasta pune anumite presiuni asupra lui și îi aduce prejudicii materiale sau de imagine. Nu trebuie omis faptul că prestigiul juca un rol covârșitor pentru succesul personal în societatea respectivă. Dar credinciosul nu era constrâns să-l renege pe Hristos, ci doar avea de suferit „*pentru puțină vreme*” (1.6) într-o ambianță societală mai puțin favorabilă valorilor și practicii lui religioase. Și nu este oare tocmai aceasta situația în care ne găsim azi? În epoca Noului Testament situația avea să se schimbe dramatic către sfârșitul secolului I. Cât va mai dura până când se va schimba și la noi încă nu știm.

Apocalipsa lui Ioan

Apocalipsa lui Ioan este cea mai târzie scriere a Noului Testament, datată în unanimitate de cercetători în timpul domniei lui Domițian (81-96). Spre deosebire de textele abordate anterior, Apocalipsa a apărut în contextul unei înverșunate persecuții anticreștine (vezi 1.9). În aceste condiții, atitudinea scriitorului inspirat față de

Imperiul Roman este total diferită de cea pe care o avuseseră apostolii Pavel și Petru.

În Apocalipsa 13 puterea politică este portretizată ca o fiară, tocmai pentru a se descrie cât mai plastic războiul crâncen purtat de Imperiu împotriva bisericii. Fiara ce apare în viziunea profetului Ioan ieșea din mare. În culturile Orientului Apropiat antic, apele învolburate erau manifestări ale haosului primar potrivit ordinii naturale instaurate de divinitate prin creație. Prin urmare, fiara reprezintă o putere ostilă Împărăției lui Dumnezeu. Multitudinea capetelor și a coarnelor încoronate semnifică faptul că nu este vorba despre o persoană anume, ci despre o instanță colectivă – puterea imperială. Numele de hulă înscrise pe capetele ei reprezintă zeificarea împăraților romani de către popor și pretenția Romei de a înlocui Pronia divină în existența supușilor ei. Se face astfel referire în mod special la cultul împăratului, care a început să se manifeste mai pregnant în istoria Romei odată cu domnia lui Octavian Augustus (27 î.Hr.-14d.Hr.) și a avut profunde implicații religioase. Acea perioadă foarte tulbură, marcată de flagelul războiului civil, a fost văzută de romani ca o expresie a mâniei zeilor. În aceste condiții, s-a născut așteptarea ca Octavian Augustus să-și asume misiunea instaurării în Imperiu a unei *pacis deorum* („pacea zeilor”). Astfel, persoana împăratului a ajuns să fie percepută ca întrupare a acelor virtuți proprii zeităților din panteonul roman. Așa se explică faptul că orice gest de contestare a divinității împăratului era văzut și ca unul de subminare a stabilității politice. Fiarei i s-a îngăduit de către Dumnezeu „*să facă război cu sfinții și să-i biruiască*” (13.7), ceea ce înseamnă că mulți dintre aceștia l-au onorat pe Hristos prin martiriu. Cu toate acestea, victoria finală îi aparține lui Isus Hristos, Mielul lui Dumnezeu, Împăratul nebiruit, care va domni pentru eternitate împreună cu sfinții ce i-au rămas credincioși (19.20). Așadar, în Apocalipsa găsim un stat care își depășește limitele și care, prin cultul Împăratului, reclamă ceea ce i se cuvine doar lui Dumnezeu – încredere și loialitate depline.

Deci, în zilele noastre, în situația în care statul, prin evoluția procesului legislativ și în numele *corectitudinii politice*, își rezervă dreptul de a interveni în sistemul etico-axiologic al Bisericii, el se transformă într-un oponent al Împărăției lui Dumnezeu. Asta pentru că autoritatea sa rivalizează cu cea a lui Hristos, iar creștinul trebuie să Îi rămână loial Domnului său, chiar cu prețul carierei profesionale, al siguranței traiului, al libertății și chiar al vieții. După părerea mea, sărbătorirea Sfințelor Paști acasă nu se încadrează aici.

Însă, un exemplu elocvent l-am găsit în ediția de luni, 13 aprilie, a cotidianului „Evenimentul zilei”, care relatează cazul lui Colin Wright, fost cadru didactic la Pennsylvania State University. Decizia de a renunța la cariera universitară a survenit în urma presiunilor la care a fost supus

de către conducerea universității pe considerente ideologice. Deși spune despre el că este un om de stânga, Wright a argumentat prin cercetările sale că sexul biologic este binar și că nu este un construct social, ceea ce a galvanizat spiritele studenților, colegilor și pe ale șefilor săi. Ideologia a avut întâietate în fața științei. Wright mai spune că a candidat pentru ocuparea unor posturi de cercetător sau cadru didactic în multe alte instituții de învățământ superior, dar convingerile sale privind identitatea de gen l-au făcut neeligibil peste tot. În prezent, Colin Wright demarează o afacere on-line ca specialist privind condiția fizică și nutriția, asta după ce a pierdut orice speranță de a mai profesa în circuitele academice.

Iată un exemplu de situație în care autoritatea seculară – politică sau academică – se instituie ca instanță supremă și pretinde loialitatea ce i se cuvine doar lui Dumnezeu. Atunci, puterea guvernatoare devine o fiară, căreia creștinul nu-i mai datorează supunere. Două lucruri trebuie să rămână, însă, clare când vorbim despre nesupunerea legitimă față de guvernarea seculară. În primul rând, **credinciosul este pus în situația de a se lepăda de Hristos prin tăgăduirea verbală sau practică a valorilor și principilor Sale**. În al doilea rând, **nesupunerea legitimă nu trebuie exprimată violent, adică prin discurs virulent sau seditiune**.

„*Apoi am stat pe nisipul mării. Și am văzut ridicându-se din mare o fiară cu zece coarne și șapte capete; pe coarne avea zece cununi împărătești, și pe capete avea nume de hulă. Fiara pe care am văzut-o semăna cu un leopard; avea labe ca de urs și gură ca o gură de leu.*”
(Apocalipsa 13.1-2a)